

ВИТАЛИЙ БАБЕНКО

СТОП, МАШИНА!

Превод от руски: Мария Раева, 1988

chitanka.info

И така, утре потегляме! Удивително е все пак до какви командни висоти е достигнала науката, щом човекът е решил да премери сили с Времето, да покори самото Четвърто Измерение!

Реших по време на пътешествието да си водя записи. Задълженията ми не са чак толкова много. Малката котелна, ще ви кажа аз, не е основен хронодвигател. Толкова повече, че тук сме шестима, които се сменяме, така че винаги ще откъсна минутка, за да нанеса в тетрадката си интересни наблюдения и попътни бележки. Какво дело подхващаме, другари, извеждаме Машината на времето на магистралния път на прогреса! Небивал в историята опит!

Какво е това Машина на времето, ще ви запитам аз. Постижение? Правилно. Епоха? Също вярно. А от техническа гледна точка? Аз макар и да съм низов работник от малката котелна в подземния етаж, но когато обръщам поглед към Миналото — към догадките на класиците и измислиците на писателите фантасти — виждам ясно, че много неща са предусетили и прогнозирали, но истински прототип на Машината на времето не е представил нито един. Да вземем например британеца Хърбърт Уелс. Мастит писател, як, но неговата Машина — аз ви го казвам, е нещо смехотворно. Слонова кост, планински кристал, кварцова ос, някакви лостчета, седалка... Направо някакъв велосипед с три колела. По-нататък: у някои писатели Машината на времето е малка кутийка, поставена в мозъка, у други — едноместно стъклено яйце, у трети — кабина с пет места... Но къде е, питам аз, размахът? Къде е, ще прощавате, житетската истина? Къде е най-после научно-техническата реалност?

Ще започна с това, че пътешествия в Миналото на нас не ни са нужни. Това, което знаем за Миналото, ни е достатъчно, а онова, което не знаем, няма и за какво да го знаем. Така че Машината на времето трябва да е устремена към Бъдещето. И, естествено, това вече не е слонова кост, не е стъклено яйце и не е кутийка в мозайка. Машината на времето в сегашния й вариант заема целия комплекс на нашия Институт на времето. Десететажно здание на дванайсет хектара. Естествено, добре изолирано от почвата, улиците, минувачите, въздуха и останалата околна среда — иначе експериментът ще се затрие. Щатът на нашата Машина на времето е двайсет и девет и половина

хиляди души. Да са много? Не, не са много. Ще ви обясня всичко поред.

Основен хронодвигател нужен ли е? Нужен е. Три помощни хронодвигателчета трябват ли? Без съмнение. Това е за темпоралното ускорение. По-нататък: забавяне — хроноспирачни фрикциони, много важни агрегати. Оттук — сектора на хронометриците, двеста души. Енергозахранването — също цяло стопанство: генератори, акумулатори, резервни дизели. С една дума — електроцентрала. Прибавяме още триста специалисти със семействата. А за електроцентралата — ядрен реактор. От само себе си се разбира, че в свободното темпорално движение да се изгаря петрол е пълен анахронизъм. И така — специалисти по плазмата, по неутроните, по ядрата... — ще се наберат петстотин души. По-нататък: кухнята, работниците в стола, счетоводството, голямата хелиостанция за отопление през зимата, малка водна котелна /ние, де/ за оптимален микроклимат в изчислителния център, а и самият този център — също е крупно подразделение.

Какво не споменах? Ще погледна за опресняване на паметта в пътеводителя за Машината. А, ето: поликлиника, болница с петстотин легла, детска градина, ясли, пералня, химическо чистене, оранжерия, група специалисти по хигиената и спорта, тенискорт, ринг за боксьори и каратисти, библиотека, етажи с жилища и хора, които обслужват асансьорите, чистачи, клуб, зрителна зала с 800 места, драматичен театър, студия за изобразително изкуство, квартет баянисти, атеистична лектория.

А службите?... Снабдяването — веднъж (това е много отговорен сектор; нали трябва да се снабди за трийсет години целият щат на Института — екипажът на Машината — с всичко необходимо: въздух, вода, храна, облекло, обуща, лекарства, тоалетна хартия...). Горивата — две. Само плутониевото гориво по най-груби пресмятания трябва да е три хиляди тона, да не говорим за втечнения водород за нашата котелна. Криогенното — три: а как иначе ще се запазят месото и кореноплодите в продължение на три десетилетия?! Накрая, службата за режима и наблюденията, за контрола и търсенето, за качеството и безаварийността...

Някъде са поместени още средното специално училище с ориентация към хронологията и Малкият институт по темпорални

изследвания. А редакцията на многотиражката с печатницата? А телецентърът и радиокабината? А женският отдел?

Е, хайде, за днес стига... Време е за сън — за последен път в Настоящето.

ДЕН ПЪРВИ

Предстартова треска. Цяла нощ пред парадния и пред черния вход, преустроени в главен и спомагателен люк, реваха мощни камиони и се изправаха цистерни. Склададжите приемаха железопътни композиции с припаси и принадлежности. В небето висяха три ядриeni дирижабъла, а от колосалните гондоли в търбуха на Института по пластмасови маркучи се сипеха сублимирани прахообразни храни: супи и каши, компоти и картофено пюре, зеленчукови гарнитури и концентрати за бързо приготвяне на домашни кюфтета.

В девет нула нула се появи Напътстващата комисия. Разхожда се половин час по етажите с електрокар, взира се в таблата на управлението с мълчащи в момента очики-индикатори, стиска ръцете на всички, накрая прие рапорта. Всички двадесет и девет и половина хиляди щатни единици на Машината изпълниха трибуните на нашия покрит институтски стадион на осмия и деветия етаж. На изкуствената футболна ливада излязоха Директорът и тримата му Зама — темпоралистът, щурманът и бордовият инженер. Замряха редиците на децата с цветя.

„Боже мой! — мислех аз, затаил дъх. — Какъв епохален момент настъпи! Каква генерална минута влиза в нашата история! Целият свят е впил поглед в телевизионните екрани и наблюдава как ние — целият наш колектив — правим първата крачка към утрешния ден на науката и техниката.“

А в това време Директорът говори на ливадата:

— Скъпи другари, колеги, приятели, високи гости! Не е далеч мигът, в който ще херметизираме главния и спомагателния люк и аз ще дам команда за старт. Ще заработят хронодвигателите, но всичко ще бъде както винаги и само точните уреди ще зафиксират, че ние сме започнали Пътешествието във Времето.

Накратко за подробностите. Нашето движение във Времето е предвидено за трийсет години. Всичко е отчетено. Десет години ще се

движим с темпорално ускорение и през това време нашата родна Земя ще изпита непознат за нас двадесетгодишен етап на развитие. След това ще включим хроноспирачните функциони и, забавяйки хронопостъпателното движение, за двадесет години ще се изравним в скоростите с естествения ход на времето на Земята, където ще изминат само десет години. По такъв начин след тридесет години по корабния и земния календар ние ще се върнем и ще получим уникална възможност да изучим социално-биолого-екологичните модификации, развили се на Земята за близо една трета от столетието. Аз се надявам, че работниците от многобройните служби, отдели и подсектори на нашия Институт — Машината на времето — ще подкрепят увереността на Дирекцията, ще отدادат всички сили и ще разделят триумфа, неизбежно очакващ ни на финала на многосложния и, не е изключено, драматичен скок в Утрето. Моля високата комисия за разрешение за пускане.

И след това дойде Пускането!...

ДЕН ТРЕТИ

... Забавно е да гледаш през илюминаторите на Машината на времето околния свят. Темпоралното ни ускорение е минимално, така че засега не се усеща никаква разлика във времето. Пролетното слънце топли подгизналия през зимата асфалт и от тротоарите и паветата се издига тънка пара. По клоните на дърветата, покрити вече с набънали пъпки, има птици. Разбира се, до нас не стига нито звук.

По улиците бързат минувачи. Понякога обръщат глави към нашите илюминатори, усмихват се, ободряващо ни махат с ръце, възкликуват. Ние също се усмихваме и махаме с ръце в отговор. Благодарим ви, мили непознати минувачи, за сърдечността и вниманието. Благодарим и довиждане. Ние сме вече във вашето Бъдеще, ние сме с три стотни от милисекундата пред вас. Ние летим към Утрето.

Животът на екипажа на Машината на времето постепенно навлиза в релсите. Учени, инженери, техници, двигателисти, санитари, атомници, енергетици, работници — всеки по реда си поема вахтата. Общото ставане е в седем часа. След това идват утринната гимнастика, тоалетът и закуската: храним се на шест смени, на смяна от пет хиляди души се полага половин час. После всички отиват да работят. Аз в

котелната, където ме чака четиричасово дежурство, жена ми — в оранжерията: там тя работи като хидропонистка; тъщата — тя ще дежури през нощта — остава в жилищния блок и плете чорапи. От 15,30 до 16,00 всички се срещаме за обяд в стола. Вечерта може да се отиде на кино или вкъщи да се гледа видео. Или да се отбия на гости при лаборантката Зиночка от секцията за регенерационен контрол.

Днес моето дежурство мина отлично. Всички манометри показваха изправно нужното налягане, температурата в пещите се държеше на ниво. Тишина и спокойствие. Наистина от време на време чувах някакво тихо скърцане. Нима на нашата, свръхсъвременната **Машина** на времето се е появила миш카? За всеки случай ще трябва да ида в лавката на седмия етаж и да купя капан за мишки...

ДЕН ТРИЙСЕТИ

Все пак е удивително как лети времето. Само от един месец сме на път към Утрето, а вече изпреварваме Голямата Земя с две секунди. Жivotът в Машината на времето тече по своя ред. Произшествия няма. Ако можеше да се излиза и на улицата — щеше съвсем да е наред. Но за всеки е ясно — на улицата не може. Ще научи някой новини от Голямата Земя и никакъв скок в Бъдещето няма да излезе. Затова пък ще стане пълна дискредитация на гениалния експеримент.

Особените събития са малко. Микроклиматът в Машината на времето е прекрасен, за което и аз имам немалко заслуга. В стола ни хранят сносно.

Все пак не ми дават мира скърцанията и шумовете под котелната. Всеки ден все по-силно и по-силно. Петнайсетте ми капана за мишки не действат, така че по-сигурно ще е да купя дикумарин от зоомагазина, който бе открит наскоро в мецинина над мазето, или да изпрося от групата за химическо въздействие никакъв вреден аерозол. Ще видят тогава мишките!

СЛЕД ДВА МЕСЕЦА

Ама че работа! Новини! Тази сутрин съобщиха по мрежата за бързо известяване за последното откритие на катедрата по хронокинетична механика към нашия малък Институт за темпорални изследвания. Ужас! Кошмар! Добре е, разбира се, че в нашата Машина

на времето няма и помен от мишки, от плъхове и хлебарки, а скърцанията, шумовете и пуканията се обясняват с нещо съвсем различно. Твърдо е доказано, че нашата Машина... се движи!!! Не само във Времето, което е естествено, но и в Пространството! И скърцанията, които забелязах отдавна, са просто резултат от нищожно малкото пълзгане на ефективно изолиращата обшивка на Института по долния пласт на почвата. Да-да...

Както ми обясни следобед един колега от главното котелно, учените там нещо объркали, нещо пропуснали да вземат предвид, разменили някъде плюса и минуса и в крайна сметка излиза, че нашата Машина на времето (каква ирония) просто не може да се движи във Времето, затова пък е способна успешно да се носи по пространственно-временния континуум. Иначе, ако си говорим по-просто, нашата Машина върви по земята, оставяйки след себе си ров от вкопания в почвата подземен етаж. Засега още всичко е спокойно. Единствено нашите уреди са забелязали преместването на Машината по планетата. От момента на старта сме изпреварили времето на Голямата Земя едва с осемнайсет секунди, а изолираното здание на нашия Институт се е поместило само с пет милиметра...

след половин година

Дяволска работа! Забелязаха най-после! Имам предвид минувачите. Преди се усмихваха към илюминаторите, махаха приветствено с ръце, а сега ни показват юмруци, драскат с нещо непроницаемата обшивка, плескат лозунги и ги лепят по стъклата.

А какво има да се вълнуват, се пита? Ние сме изпреварили Голямата Земя само със 119 секунди. Наистина ямата, появила се край южната стена на Института (ние неизвестно защо се движим на север, навсякъде по магнитните линии), е станала половин метър широка, но това не бива да е повод за беспокойство, нали? Толкова повече, че всичко явно е в наши ръце.

Преди три дни в Голямата зала се състоя заседание на разширения актив на Машината на времето. Говори Директорът.

— Другари! — каза той. — Приятели! Колеги! Признаваме: практиката се оказа откъсната от теорията. А по-нататък? Смеем ли да прекратим нашия епохален експеримент, за да признаем: ние не знаехме що е това Време! Ние не сме взели предвид що е

Пространство! Не, не и не! Напред, само напред, другари!!! Засега сме се преместили във Времето с две минути. А по територията на нашия Институт сме изминали едва петстотин милиметра. Много ли е това? И да, и не. Вън от институтската сграда не сме изпълзвали още. Тогава струва ли си да прекъсваме експериментите? Вярвам: мощният колектив на нашите двигателисти — хронокинетичните механици и кинематохроничните инженери, механокинетичните хроноведи и хрономеханичните кинематици — ще се заеме с общи сили с проблема и ще го реши. За броени месеци ние ще намерим начин да спрем в Пространството, но да се придвижим във Времето и по този начин ще засрамим невежите, които ни осъждат отвън. Нашият експеримент ще продължи до финалния край! Трийсетгодишният скок ще бъде направен!

На работа другари!...

СЛЕД ЕДНА ГОДИНА

Интересно нещо!

Бързам да запиша в дневника си събитията от последните месеци, защото при нас, на тази непонятна Машина, така да се каже, на времето, става ужас и безумие.

Първо, сега аз живея у Зиночка в нейния едностаен квартирблок. Тъщата, чумата, се докопала до моите любовни връзки, жена ми вдигна обществен скандал с порицание и ме изрила от домашното огнище. Но да вървят по дяволите, писнаха ми. Главното е друго — нашето прословуто Пътешествие.

Преди три месеца достигнахме крайцерско темпорално ускорение, така че по време здравата изпреварихме Голямата Земя. Според нашите изчисления там са изминали една година и три месеца; колко вода е изтекла там в действителност — не е ясно. Преди три месеца с нашата Машина на времето събрахме институтската ограда и потеглихме из града със средна скорост десет километра в час. (И това съвсем не е границата на нашите възможности.) Ах, какво настъпи! В града — паника, пълна евакуация. От нашия самодвижещ се институт се спасяваха като от чума. Поначало наистина скоростта не е голяма, не е реактивна, но от друга страна, такава грамада с нищо не можеш и да спреш! Налетяхме на сграда — бам! — къщата стана на

трески! А ние продължихме да орем. Пред нас е противопожарната стена на многоетажно здание — таарам! — сипят се тухли.

„Брррум-ба-бамм!“ — прерязахме газопровод, имаше взрыв, пламна пожар. Наистина спука се и водопроводът, така че пожарът стихна бързо. Разплискахме езерото в градския парк, смляхме дърветата — с една дума, и сухото, и мокрото.

Помня тогава на събрание се изказа Замтемпоралистът:

— Не, все пак напредничавите постижения на науката трудно достигат до умовете на някои хора — каза той. — Усеща се някакъв еснафски подход, недалновидна оценка на произтичащото. Да, създадохме в града, разбира се, определена бъркотия, но нали новото винаги мъчно си е пробивало път. Машината, знаете ли, на времето, не ви е прахосмукачка или мотоциклет! Съборили сме няколко къщи! Но нали обитателите им бяха евакуирани навреме! Е, стоварили сме върху градския театър телевизионната кула! И това може да се понесе: театърът нали беше празен! Реката излязла от бреговете си, някъде се пропукала канализацията... Но, другари, та това са временни трудности, човек трябва да разбира!...

Оттогава в Голямата зала на нашия Институт ден след ден се разгарят горещи спорове. Учените са се разделили на два лагера. Едните викат, че стигало толкова, време е да се приключва с експеримента, време е да ударим спирачки и да се измъкваме навън. Другите пък — начело с Директора — яростно се противопоставят, заявяват: още не всичко било проверено, научната теория не била разработена докрай и не сме можели да се връщаме с полупразни ръце. Потомците нямало да ни го простят. А и до края на трийсетгодишния скок, който сме обещали да отработим честно, е още далеч. Трябвало да продължаваме Пътешествието.

Между впрочем нашите инженери отдавна си блъскат главите как да овладеят това пространствено движение. Някой предложи да се пуснат спомагателните хронодвигатели и едновременно, без да се губи достигнатото темпорално ускорение, полекичка да се подработва със спирачните хронофрикциони назад. Речено-сторено. Само че няма полза: нашата своенравна Машина се научи само да кривва встриани, така че напоследък пердашим из целия град и никой не знае къде ще се озовем утре. Целият подсилен отряд на хронощурманите работи върху

преизчисляването на курса на пространственото придвижване, но засега им е трудно.

Ето и преди два дни присъствах на поредното заседание: по точка „разни“ трябваше да обсъждат „характеристиката“ ми, да ми лепнат аморално поведение, но в бурните дебати забравиха за моята скромна персона.

Какви викове бяха!

— Какво — се деряха едни, — трийсет години ли ще орем родния си град?

— Трийсет години да стърчим в този самоходен дранголник? — ревяха други. — Ще си го получите: като излезем от **Машината** — ще ни съдят за нанесените щети.

— Не! Никога!!! — надвикиваха ги трети. — Ще доведем започнатото дело докрай! На нас народът ни е поверил Времето! Имаме ли право да се връщаме отсред път? Напред — към Утрето!!!

Така и не се разбраха.

Днешните, най-новите новини пък са направо странни. На закуска и на обяд липсваха двеста души. Започна се общо институтско издиране. Аз си мисля, че тези антиобществени другари са драснали през спомагателните люкове. Изучили са тайната на ключалката и са драснали...

Зиночка всяка вечер рев реве и си прибира куфара. Не искала, вика, най-хубавите си години да принесе в жертва на този ад. Тъй казва: ад! Ама че зъл нрав! А навремето доброволно се записа...

— Глупачка! — ѝ казвам аз. — Къде ще идеш? Градът е изтърбшен, от къщата ти може да не е останала и една тухла. После: ще трябва на скорост да скачаш от спомагателния люк, ще си потрошиш краката. По-добре си стой тук. Ние с теб строим нов живот, заедно летим към прекрасното Уtre.

Зина мълчи, не отговаря, само очите ѝ бягат и ръцете ѝ треперят.

„Добре — мисля си, — върви по дяволите. Щом ти с мен така, и аз с теб така. Ще докладвам утре за настроенията ти на Директора, той бързо ще ти вземе мярката. А аз май ще се върна при жена си. От тези съблазнителки имаш само неприятности.“

Преди да заспя, чух по мрежата за моментални съобщения вечерната информация. Затова значи преди час бил силният трус:

оказва се, че в тъмното сме налетели на железопътната гара. Естествено, сме я разрушили, дявол да я вземе!...

— Ето, виждаш ли? — казвам аз на Зина. — Сега въобще няма смисъл да се бяга. Дори с влак не можеш да заминеш. Значи не било писано...

Зинка пак нищо не отговори, обърна се на другата страна и отново започна да реве, глупачка...

Не, решено: утре се връщам при жена си.

СЛЕД ДВЕ ГОДИНИ

През изтеклото време аз сериозно напреднах в обществено отношение. Малката котелна е забравена завинаги, сега съм главен пазач на спомагателния люк. Жива душа не може да премине през мен. Имаше опити, но аз ги пресякох — силите ми са още достатъчни. Повиши ме случаят със Зина Хмельова. Има тук една такава мижитурка, работеше в регенерационната лаборатория. По едно време се опита да ме оплете, дори искаше да ме склони да бягаме. За замислите ѝ доложих решително, гражданката Хмельова беше хваната по време на опит да отвори черния вход и всичко стана много добре. Престъпната Хмельова беше прехвърлена като миячка на съдовете в кухнята.

Стоя сега на дежурство пред спомагателния люк, от време на време наблюдавам външния свят през илюминатора. Интересно е, дявол да го вземе! Когато минаваме през градчета и селца — движенията на хората са някак забавени, вяли. Някак тромаво вдигат ръце, някак измъчено кривят лица. Ясно: та ние имаме темпорално ускорение! А така — обикновено през илюминатора — се виждат хълмове, поля, рекички... Когато навлизаме в гора с прилична скорост, животните се пръсват във всички страни, дърветата падат встрани от Института. Кой знае какъв е тръсък!...

Отдавна сме загубили географските ориентири. Но и това не е най-важното. Движим се! Летим във Времето и Пространството! Ще стигнем някъде...

* * *

Най-после! Днес Директорът даде заповед за спиране. Основният двигател ще бъде изключен в полунощ, ще се завъртят хроноспирачните фрикциони и тази дяволска Машина на времето, в която киснем вече две години, постепенно ще започне да забавя темпоралния си ход. На Голямата Земя са изминали някъде около три години, ние ще спираме още толкова. През това време Земята ще се придвижи по оста на Времето едва ли с повече от две години — по такъв начин ще се изравним с цялата планета, ще ликвидираме откъсването по време, което се равнява на една година, и най-после ще излезем в светлия свят на Бъдещето!

На хората, които са далеч от науката изобщо и от проблемите на хронокинетичната теория, по-специално, може да се стори странно и непонятно: там пет години — и при нас пет години. Къде е разликата? Разликата е в този колосален скок, в тези мощни темпорални ускорения и забавяния, в този невероятен пробив към Утрето, който извършихме.

Ние, хората на науката, тружениците на прогреса! Слава на нас!

Публикувано в сп."Наука и техника", бр.32-33/1988 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.